

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2020-

Nr.

I

Nr.

DĖL NUTARIMO PROJEKTO

Teikiame pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės 2020-07-07 išvadoje Nr. NV-1896 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994 m. gruodžio 12 d. nutarimo Nr. 1244 „Dėl Žemės naudojimo valstybinės kontrolės nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo“ projekto (toliau – Nutarimo projektas) (TAP Nr. 20-1140) (TAP Nr. 20-13836(2)) pateiktas pastabas ir pasiūlymus patikslintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994 m. gruodžio 12 d. nutarimo Nr. 1244 „Dėl Žemės naudojimo valstybinės kontrolės nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo“ projektą (toliau – Nutarimo projektas), *kuris suderintas darbo tvarka*.

Nutarimo projekto tikslas – patobulinti Žemės naudojimo valstybinės kontrolės nuostatuose, patvirtintuose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994 m. gruodžio 12 d. nutarimu Nr. 1244 „Dėl Žemės naudojimo valstybinės kontrolės nuostatų patvirtinimo“ (toliau – Nuostatai), numatytas žemės naudojimo valstybinės kontrolės organizavimo ir vykdymo nuostatas.

Nutarimo projekto uždavinys – aiškiau įgyvendinti žemės naudojimo valstybinės kontrolės nuostatas, susijusias su žemės naudojimo planinių ir neplaninių tikrinimų operatyvumo, racionalumo ir efektyvumo principais.

Pažymėtina, kad Specialiųjų tyrimų tarnybos 2018-06-07 raštu Nr. 4-01-6133 „Išvada dėl korupcijos rizikos analizės NŽT“ pateiktose išvadose nurodytas siūlymas reglamentuoti žemės naudojimo patikrinimų planavimo etapą, kad planiniams žemės naudojimo patikrinimams būtų atrinkti rizikos grupei priskirtini žemės sklypai. Prioritetinės žemės naudojimo valstybinės kontrolės patikrinimų sritys yra nustatomos ir tvirtinamos kiekvienais metais, todėl žemės sklypų (plotų) atrankos kriterijai planiniams žemės naudojimo patikrinimams turi būti tvirtinami kartu su prioritetinėmis patikrinimų sritimis, kadangi atrankos kriterijai keičiasi pasikeitus prioritetinei žemės naudojimo valstybinės kontrolės patikrinimų sričiai. Atsižvelgiant į tai, Nutarimo projektu siūloma nurodyti, kad metiniame žemės tvarkymo darbų plane Nacionalinės žemės tarnybos teritoriniams skyriams nustatomas ne tik žemės naudojimo patikrinimų skaičius ir prioritetai, bet ir gairės, pagal kuriuos parenkami tikrintini žemės sklypai ar valstybinės žemės plotai.

Taip pat gaunama daug skundų, kad žemės naudojimo patikrinimai pagal asmenų skundus (pranešimus) suorganizuojami ir atliekami ne visuomet iš karto po gauto skundo (pranešimo), o po

tam tikro laiko, t. y. neplaniniai patikrinimai pagal gautus asmenų prašymus ar pranešimus suorganizuojami ir atliekami ne visada per 20 darbo dienų nuo gauto prašymo ar pranešimo (taip pat ir dėl tos priežasties, kad planiniai patikrinimai organizuojami iš anksto ketvirčiais, o gavus skundą (pranešimą), tuoj pat atlikti patikrinimą dažnai nėra galimybės, nes jau yra numatyti planiniai patikrinimai ir tikrintų žemės sklypų savininkai (naudotojai) jau yra informuoti apie patikrinimo datą ir laiką). Nuostatų 10 punkte nurodyta, kad neplaninis žemės naudojimo patikrinimas atliekamas Nacionalinės žemės tarnybos pareigūnų iniciatyva, kai Nacionalinės žemės tarnybos vadovas ar jo įgaliotas asmuo priima motyvuotą sprendimą atlikti šį patikrinimą, tačiau nenurodyta, per kokį terminą priimamas šis sprendimas, todėl siūloma Nutarimo projekte įtvirtinti tokį terminą. Nutarimo projekte siūlomas sprendimo priėmimo terminas 15 darbo dienų siūlomas dėl tos priežasties, kad prieš nusprendžiant, ar tikslinga atlikti patikrinimą, reikalinga įvertinti visas su tikrintinu objektu susijusias aplinkybes, t. y. įvertinti, ar nebuvo minėtas žemės sklypas (plotas) tikrintas anksčiau, o jei buvo – kokie patikrinimo rezultatai, jei žemės sklypas (plotas) nebuvo anksčiau tikrintas – preliminariai įvertinti tikrintino žemės sklypo (ploto) suformavimo dokumentus, ortofotografinę medžiagą ir kt.

Be to, Nutarimo projekte siūloma nurodyti, kad asmenys, pranešę apie pažeidimus, Viešojo administravimo įstatymo nustatyta tvarka bus raštu informuojami apie sprendimą dėl neplaninio patikrinimo (sprendimo forma būtų patvirtinta Nacionalinės žemės tarnybos direktoriaus įsakymu – sprendime turės būti nurodyti sprendimo motyvai bei patikrinimo data ir laikas (jeigu bus nuspręsta atlikti patikrinimą)).

Praktikoje pasitaiko daug atvejų, kai atliekant planinį arba neplaninį konkretaus (-ių) žemės sklypo (-ų) naudojimo patikrinimą (-us), Nacionalinės žemės tarnybos darbuotojas pastebi fiksuotinus pažeidimus, padarytus kitame (tuo metu netikrinamame) žemės sklype. Nutarimo projektu siūloma, kad tokiu atveju taip pat turi būti organizuojamas neplaninis žemės naudojimo patikrinimas.

Vadovaujantis Nuostatų 11.2. papunkčiu, vietovėje tikrinama, ar žemės sklypai prižiūrimi ir tvarkomi taip, kad jie būtų tinkami naudoti pagal pagrindinę žemės naudojimo paskirtį. Patikrinimo metu nustatčius, kad žemės sklypai neprižiūrimi ir netvarkomi taip, kad jie būtų tinkami naudoti pagal pagrindinę žemės naudojimo paskirtį, asmenys, padarę šiuos pažeidimus, traukiami administracinėn atsakomybėn pagal Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso (toliau – ANK) 333 straipsnį.

Pabrėžtina, kad asmenys, traukiami atsakomybėn už ANK 333 straipsnyje numatytą veiką (žemės apleidimą), teikia paaiškinimus ir prieštaravimus, kad žolės nešienauja ir netvarko apžėlusius krūmynų tik dėl to, kad žemės ūkio paskirties žemės sklypuose vyktų natūralūs gamtiniai procesai be žmogaus įsikišimo, ir teigia, kad tokiu būdu natūraliai gerinamas dirvožemis.

Nacionalinė žemės tarnyba, taikydama Nuostatų 11.2 papunktyje nurodytą tikrinamam objektui taikytiną tikrinimo kriterijų, žemės apleidimo (žemės nesutvarkymo) sąvoką aiškina remdamasi Žemės ūkio naudmenų geros agrarinės ir aplinkosaugos būklės reikalavimų aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2007 m. liepos 10 d. įsakymu Nr. 3D-327 „Dėl Žemės ūkio naudmenų geros agrarinės ir aplinkosaugos būklės reikalavimų aprašo patvirtinimo“, kuriame iš esmės apibrėžta, kas yra žemės ūkio naudmenų gera agrarinė būklė. Tačiau pažymėtina, kad Aprašo reikalavimų taikymo tikslinė grupė – tai ūkininkai, vykdančys veiklą ir gaunantys išmokas (paramą) pagal Europos Tarybos 2009 m. sausio 19 d. reglamentą (EB) Nr. 73/2009. Taigi asmenys, kurie nėra ūkininkai ir (ar) nėra minėtų išmokų (paramos) gavėjai, ginasi nuo administracinės atsakomybės už žemės apleidimą (nesutvarkymą), teigdami, kad jiems Aprašo reikalavimai neturi būti taikomi, be to, jie, teigia, kad žemės sklypo nenušienavimas

netrukdo žemės sklypą naudoti pagal paskirtį (pavyzdžiui, žemės ūkio veiklai).

Pažymime, kad Nuostatų 11.2 papunktyje nurodytas tikrinimo kriterijus „ar žemės sklypai prižiūrimi ir tvarkomi taip, kad jie būtų tinkami naudoti pagal pagrindinę žemės naudojimo paskirtį“ reiškia, kad asmuo turi atlikti tam tikrus veiksmus tokiu būdu, kad žemė būtų tinkama naudoti pagal paskirtį, o tokių veiksmų neatlikimas tokiu būdu suponuoja administracinę atsakomybę, numatytą ANK 333 straipsnyje. Manome, kad žemės sklypo menkaverčių krūmų, sumedėjusių augalų ir pan. nepašalinimas – tai žemės nesutvarkymas taip, kad ji būtų tinkama naudoti pagal paskirtį. Taigi Nutarimo projektu siūloma papildyti Nuostatų 11.2 papunktį, nurodant, kad Nacionalinės žemės tarnybos pareigūnai tikrina, ar žemės sklypai, kuriuose yra žemės ūkio naudmenos, prižiūrimi ir tvarkomi taip, kad žemės ūkio naudmenos neapaugtų savaiminiais medžiais, krūmų želdiniais ar kitais daugiamečiais sumedėjusiais augalais jie ir šie žemės sklypai būtų tinkami naudoti pagal pagrindinę žemės naudojimo paskirtį.

Taip pat Nacionalinės žemės tarnybos teritorinių skyrių praktikoje, vykdant žemės naudojimo valstybinę kontrolę, dažnai susiduriama su situacijomis, kai tikrinami ūkio subjektai klausia, kokios yra galimos matavimų paklaidos žemės naudojimo patikrinimų metu geodezinių matavimo prietaisais nustatant tikrinamo objekto faktiškai naudojamų ribų atitiktį privatizavimo dokumentams. Nuostatuose pirmiau minėtos paklaidos nėra apibrėžtos, todėl žemės naudojimo patikrinimų metu nustačius, kad tikrinami ūkio subjektai naudojami žemės sklypais ne pagal privatizavimo dokumentuose nurodytas ribas, ir pradėjus jų atžvilgiu administracinio nusižengimo teiseną dėl galimo valstybinės žemės ar privačios žemės užėmimo, jie ginčija patikrinimų metu nustatytus duomenis.

Atsižvelgdami į tai, kad žemės naudojimo patikrinimų metu tikrinamų žemės sklypų kadastriniai matavimai nėra atliekami, o tik geodezinių matavimų prietaisais yra tikrinama šių žemės sklypų faktiškai naudojamų ribų atitiktis privatizavimo dokumentams, bei siekdami, kad Nuostatuose būtų aiškiai reglamentuotos ir visiems ūkio subjektams suprantamos galimos žemės naudojimo patikrinimų metu geodeziniais matavimo prietaisais atliekamų matavimų paklaidos, Nutarimo projektu siūloma, kad žemės naudojimo patikrinimo metu skirtingomis techninėmis priemonėmis nustatant žemės sklypo ribos posūkio tašką, nustatytą atliekant šio žemės sklypo kadastrinius matavimus valstybinėje koordinacių sistemoje ar kito situacijos elemento padėtį vietovėje, laikomasi Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto kadastro nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. balandžio 15 d. nutarimu Nr. 534 „Dėl Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto kadastro nuostatų patvirtinimo“, 32.1.2.2.2 papunktyje nurodyto riboženklų koordinacių nustatymo tikslumo.

Lietuvos Respublikos statybos įstatymo (toliau – Statybos įstatymas) 2 straipsnio 90 dalyje nurodyta, kad statybos darbai – darbai, atliekami statant (montuojant, tiesiant) naują, rekonstruojant, remontuojant ar griauinant esamą statinį (žemės kasimo, mūrijimo, betonavimo, montavimo, pamatų ir stogų įrengimo, stalių, apdailos, įrenginių paleidimo ir derinimo). Statybos darbai skirstomi į bendruosius (žemės darbai, statybinių konstrukcijų statybos ir montavimo darbai) ir specialiuosius (kiti statybos darbai). Statybos techninio reglamento STR 1.06.01:2016 „Statybos darbai. Statinio statybos priežiūra“, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. gruodžio 2 d. įsakymu Nr. D1-848 „Dėl statybos techninio reglamento STR 1.06.01:2016 „Statybos darbai. Statinio statybos priežiūra“ patvirtinimo“, 4.1 papunktyje nurodyta, kad žemės darbai – viena iš statinio statybos bendrųjų darbų rūšių, kai statybos reikmėms kasamas gruntas, pilamas atvežtinis gruntas ar atliekami požeminiai darbai. Minėto reglamento 48 punkte numatyta, kad vykdant žemės darbus draudžiama užversti gruntu ar statybos produktais bei jų atliekomis želdinius, požeminių inžinerinių tinklų šulinių (kamerų) dangčius, gaisrinius hidrantus, geodezijos ženklus, kitus

įrenginius bei priešgaisrinius kelius, o statybos produktų atliekomis – ir kultūros paveldo objektų teritorijas ir jų apsaugos zonas. Derlingasis dirvožemio sluoksnis turi būti išsaugomas nustatyta tvarka (3.22).

Vadovaujantis Statybos įstatymo 2 straipsnio 46 dalimi, savavališka statyba – statinio ar jo dalies statyba be galiojančio statybą leidžiančio dokumento arba turint galiojantį statybą leidžiantį dokumentą, tačiau pažeidžiant esminius statinio projekto sprendinius. Taip pat Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo ir statybos valstybinės priežiūros įstatymo trečio skirsnio 8 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad statybos valstybinę priežiūrą atlieka Valstybinės teritorijų planavimo ir statybos inspekcijos prie Aplinkos ministerijos (toliau – Inspekcija), o šio straipsnio 2 dalyje nurodyta, kad statybos valstybinę priežiūrą apima ir asmenų prašymų, skundų ar pranešimų, susijusių su statybos procesu, nagrinėjimą. Be to, Administracinio nusižengimo kodekso 356 straipsnyje numatyta administracinė atsakomybė už statybos darbų atlikimą pažeidžiant teisės aktų reikalavimus (teisė surašyti protokolus už šiuos pažeidimus suteikta Inspekcijos pareigūnams).

Atsižvelgdami į tai, kas išdėstyta, manome, kad tikrinimus, kaip laikomasi teisės aktuose nurodytų reikalavimų vykdant statybas, kad būtų išsaugotas derlingasis dirvožemio sluoksnis, turi atlikti ne Nacionalinės žemės tarnybos darbuotojai, o Inspekcijos pareigūnai, todėl Nutarimo projektu siūlome tikslinti Nuostatų 11.4 papunktį.

Nutarimo projektas neprieštarauja 17-osios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programai, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2016 m. gruodžio 13 d. nutarimu Nr. XIII-82 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“.

Nutarimo projekto nuostatos neperkelia ir neįgyvendina Europos Sąjungos teisės aktų nuostatų.

Nutarimo projekte naujų terminų, vertintinų Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo nustatyta tvarka, nenumatyta.

Nutarimo projektas nenotifikuotinas Europos Komisijai pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gegužės 20 d. nutarimo Nr. 617 „Dėl Informacijos apie techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras teikimo taisyklių patvirtinimo“ reikalavimus.

Priėmus Nutarimo projektą, priimti ir pakeisti kitų teisės aktų nereikės.

Nutarimo projekto nuostatomis įgyvendinti papildomų valstybės biudžeto lėšų nereikės.

Priėmus Nutarimo projektą, neigiamų pasekmių nenumatoma.

Nutarimo projektas skelbiamas Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos teisės aktų informacinėje sistemoje. Atskirų konsultacijų su visuomene nenumatoma.

Nutarimo projektą parengė Žemės ūkio ministerijos Nekilnojamojo turto kadastro ir geodezijos skyriaus (vedėjas Vytautas Paršeliūnas, tel. 210 0522, el. p. vytautas.parseliunas@zum.lt) vyriausioji specialistė Alina Šileikienė, tel. 210 0523, el. p. alina.sileikiene@zum.lt.

PRIDEDAMA:

1. Nutarimo projektas ir lyginamasis variantas, iš viso 7 lapai.
2. Antikorupcinio vertinimo pažyma, 4 lapai.
3. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo pažyma, 1 lapas.

Alina Šileikienė, tel. (8 5) 210 0523